

Габдырашитова Л.Б., 1 курс магистранты (академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)

Ғылыми жетекші – э.ғ.к., профессор Акбаев Е.Т.

ШАРУАШЫЛЫҚ ЖҮРГІЗУШІ СУБЪЕКТІНІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ СТРАТЕГИЯСЫ ЖӘНЕ ОНЫ ӘЗІРЛЕУ ТЕТІГІ

Кәсіпорындарды экономикалық басқарудың қазіргі жағдайлары экономикалық процестердің жоғары динамикасымен, олардың дамуының көп бағытты қарқынымен, дамудың ең ұтымды бағыттарын таңдаудағы айтарлықтай белгісіздікпен, қоршаған орта факторларының кәсіпорын параметрлеріне айтарлықтай әсерімен сипатталады. Бұл әдетте Даму стратегиясы түрінде қалыптасатын компанияның ұзақ мерзімді даму бағдарламаларының рөлі мен маңыздылығының күрт артуына әкеледі.

Бизнесті дамытудың стратегиялық бағдарламаларын әзірлеу операциялық тәуекелдерді азайту, болашаққа болжамдарды ұсыну, ресурстардың ішкі әлеуеті мен мүмкіндіктерін бағалау және қойылған мақсаттарға қол жеткізу үшін және басқарудың барлық кіші жүйелерінің іс-қимылдарын үйлестіру үшін қажет [1].

Даму Стратегиясының негізгі мақсаты компанияның ұзақ мерзімді бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ету болып табылады. Бәсекеге қабілеттілік деңгейі кәсіпорынның барлық бәсекелестік артықшылықтарын бағалау негізінде анықталады. Бәсекелестік артықшылықтардың қалыптасуы мен дамуы құн тізбегінің әртүрлі кезеңдерінде мүмкін болады [2]:

- логистика;
- өндіріс;
- маркетинг және сату;
- ҒЗТҚЖ;
- адам ресурстарын басқару;
- қаржы.

Осы тізбектердегі элементтерді тиімді басқару олардың бәсекелестік артықшылықтарын дамытатын тізбектің басқа элементтерімен келісілген әр элемент үшін тиісті саясаттар мен стратегияларды әзірлеуді талап етеді. Мұндай процесс тиісті ресурстарды (негізінен қаржылық) талап етеді және осы элементтерде бәсекелестік артықшылықты құру және дамыту стратегиясына бейімделген әртүрлі қаржылық стратегияларды әзірлеуді қамтиды.

Компанияның қаржылық стратегиясы компанияның қаржылық саясатымен анықталады және олардың өзара байланысын жалпылау мен жүйелеуді және қаржылық саясат пен қаржылық стратегияны қалыптастыру кезінде ерекшеліктерді бөлуді талап етеді.

Компанияның қаржылық саясаты жалпы экономикалық саясаттың ажырамас бөлігі ретінде анықталады және компанияның стратегиялық және тактикалық мақсаттарына жету үшін қаржылық ресурстарды тиімді қалыптастырудың, бөлудің және пайдаланудың негізгі бағыттарының

жиынтығын білдіреді. Қаржы саясаты қаржы стратегиясын әзірлеу үшін негіз болып табылады.

Қаржы стратегиясы – бұл компанияның тауар нарығы, ресурстар нарығы, технологиялар, интеграция және әлеуметтік стратегиялар сияқты функционалды стратегияларының бірі. Компания операциялық және қаржылық қызмет салаларына байланысты қаржылық стратегиялардың бірнеше түрін жүзеге асыра алады. Осылайша, компанияның қаржылық саясаты ресми түрде қаржылық стратегиялардың жиынтығымен ұсынылған.

Қаржылық стратегияның мақсаты ресурстардың, жұмыс әдістерінің және мақсаттарға қол жеткізудің қазіргі және ықтимал шарттары мен шектеулерін ескере отырып, шаруашылық жүргізуші субъектінің қаржылық параметрлерін жақсарту үшін таңдап алынған облыстар жүйесіндегі нақты іс-қимылдарды әзірлеу және іске асыру болып табылады.

Қаржылық басқару әдістеріне қаржылық есеп, қаржылық талдау, қаржылық жоспарлау, қаржылық болжау, қаржылық бақылау, қаржылық реттеу, бюджетті құру, бизнесті қайта құру кіреді. Қаржы менеджментінің құралдары мыналарды қамтуы мүмкін: бөлінген қаражат шеңберінде ең жақсы параметрлері бар жағдайға қол жеткізу үшін қаржы ресурстарының қолжетімділігін, бөлінуін және пайдаланылуын көрсететін экономикалық өміршеңдік көрсеткіштері (қаржы стратегиясының тиімділігі) және оларды бағалау әдістері; ұйымның қаржы менеджменті процесін ақпараттық қолдау; ұйымның техникалық менеджмент құралдары [2];

- қаржы ресурстары және олардың сипаттамалары;
- қаржы ресурстарының көздері;
- компанияның қаржылық қатынастары;
- қаржылық қызметтің тәуекелдері (шектеулері).

Осылайша, қаржылық стратегия қаржылық қызметтің мақсаттарын, оларға қол жеткізу тәсілдерін қаржы ресурстарын қалыптастыру, бөлу және пайдалану процестерін тиімді басқарудың нақты әдістерін, құралдарын, ұйымдастырушылық тетіктері мен құралдарын таңдау арқылы анықтайды.

Компанияның қаржылық стратегиясын әзірлеу процесінің кезеңдерінің сипатталған дәйектілігі компанияның қаржылық қызметінің ерекшелігін және оның қаржылық менеджерлерінің стратегиялық ойлау деңгейін ескере отырып нақтылануы және нақтылануы мүмкін. Егер компанияның қаржылық дамуының барлық негізгі стратегиялық мақсаттарына стратегияны іске асыруға жоспарланған шығындар кезінде қол жеткізілсе, қаржылық стратегияны іске асыру сәтті аяқталды деп есептелуге тиіс.

Әдебиеттер

1. Дюсембаев К.Ш. Анализ финансового положения предприятия. – Алматы: Экономика, 2010г. – 426 с.
2. Әбдікерімова Г. И. Кәсіпорын экономикасы: / Әбдікерімова Г. И. – Алматы: Экономика, 2008. – 367 б.